

MUZEALNICTWO I OCHRONA ZABYTEKÓW

ALICJA ŁUKA

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W GDAŃSKU W 1969 ROKU

Działalność Muzeum Archeologicznego w Gdańsku w 1969 r. miała szerszy zakres niż w poprzednich latach. Wzrosła w tym czasie liczba prac wewnątrzmuzealnych, jak i terenowych. Zwiększone zadania, które miało wykonać Muzeum w 1969 r., a także w latach następnych, wynikały z faktu wydania przez ministra kultury i sztuki Zarządzenia nr 45 z dnia 22 V 1969 r. przekazującego Muzeum Archeologicznemu w Gdańsku niektóre czynności wojewódzkiego konserwatora zabytków w Gdańsku. Zarządzenie to uczyniło Muzeum Archeologiczne w Gdańsku odpowiedzialnym za akcję ratowania zagrożonych archeologicznych obiektów w terenie, ich inwentaryzację oraz opiekę nad ruchomymi zabytkami archeologicznymi. To ostatnie zadanie obejmuje konserwację zabytków, sporządzanie ich dokumentacji, opracowania naukowe, publikację i udostępnienie społeczeństwu w ekspozycjach urządzanych przez Muzeum.

Osobą odpowiedzialną z ramienia Muzeum Archeologicznego w Gdańsku za terenowe badania ratownicze był w tym czasie mgr Jerzy Szwed. Ze względu na długotrwałą chorobę dyrektora Muzeum, dr Leona Jana Łuki, ostateczne i formalne przekazanie przez wojewódzkiego konserwatora zabytków Muzeum Archeologicznemu w Gdańsku czynności wymienionych w wyżej wspomnianym zarządzeniu ministra kultury i sztuki miało miejsce w dniu 13 I 1970 r.

Niniejsze sprawozdanie informuje o działalności Muzeum Archeologicznego w Gdańsku w następujących dziedzinach:

1. prace organizacyjno-administracyjne,
2. działalność oświatowa,
3. działalność poszczególnych pracowni muzeum,
4. prace terenowe,
5. pozostałe formy działalności.

1. Prace organizacyjno-administracyjne

W okresie sprawozdawczym czyniono starania o uzyskanie limitu funduszu płac oraz etatu inspektora technicznego. Starania te zostały uwieńczone pomyślnym rezultatem — uzyskany etat z dniem 1 I 1970 r. objęła mgr Bożena Rogala. W 1969 r. przyznano awanse 3 adiunktom Muzeum: mgr Elżbiecie Choińskiej, mgr Aleksandrze Szymańskiej i mgr Barbarze Wiącek. Awans uzyskał technik muzealny — kierownik pracowni fotograficznej mgr Alfons Klejna oraz ob. Teresa Czapp — pomoc muzealna. Na emeryturę odszedł z dniem 31 XII 1969 r. długoletni laborant Muzeum ob. Franciszek Kilimon, a na rentę inwalidzką — starsza pomoc muzealna ob. Gertruda Obremska.

W okresie sprawozdawczym stwierdzono konieczność wzmocnienia pękających krokwi dachowych nad oficyną przy ulicy Dzianej, przeprowadzono remont centralnego ogrzewania i zainstalowano światło jarezeniowe w salach i gablotach ekspozycyjnych oraz latarnie ręcione na zewnątrz Muzeum, zwiększając w ten sposób bezpieczeństwo budynku Muzealnego. Bardzo ważną sprawą było założenie i uruchomienie instalacji czujkowo-przeciwpożarowej oraz zabezpieczenia kratami okien na parterze budynku muzealnego. Pomalowano część pomieszczeń muzealnych. Zlecono opracowanie dokumentacji elewacji oficyny oraz przedproży.

Zakupy poczynione w 1969 r. objęły sprzęt wykopaliskowy i wyposażenie pracowni oraz biur. Zakupiono między innymi 3 rzutniki, szafę pancerną do archiwum, przyborniki kreślarskie itp.

2. Działalność oświatowa

Działalność oświatowa Muzeum Archeologicznego w Gdańsku obejmowała wystawiennictwo oraz akcję odczytową. Działalność tę prowadził 2-osobowy dział oświatowy Muzeum w składzie: mgr Barbara Wiącek i mgr Janusz Podgórski, przy współpracy innych działów Muzeum.

a) Działalność ekspozycyjna

Wystawy stałe. W ciągu całego okresu sprawozdawczego w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku czynna była wystawa pt. „Pradzieje Pomorza Gdańskiego”, którą systematycznie uzupełniano zabytkami uzyskanymi w trakcie badań w czasie trwania okresu sprawozdawczego, poszerzając i wzbogacając w ten sposób tematykę wystawy. Dotyczyło to głównie części wystawy poświęconej dziejom Pomorza Gdań-

skiego w okresie późnolateńskim i rzymskim, która została uzupełniona nowymi, ciekawymi eksponatami odkrytymi na cmentarzysku w Pruszczu Gdańskim.

Wystawy czasowe. Przez pierwszy kwartał 1969 r. czynna była nadal, otwarta w 1968 r., ekspozycja „Broń w dawnych wiekach” zorganizowana przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku, która zgromadziła zbiory wypożyczone przez Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, Muzeum Zamkowe w Malborku oraz pojedyncze eksponaty udostępnione przez Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie i Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi i pochodzące ze zbiorów własnych Muzeum Archeologicznego w Gdańsku. Wystawa ta do swego zakończenia cieszyła się ogromnym zainteresowaniem zwiedzających, zarówno dorosłych jak i młodzieży. Dowodem szczególnego zainteresowania społeczeństwa tą ekspozycją był fakt, że jeszcze długo po jej zakończeniu zwiedzający dopytywali się o nią, wyrażając ubolewanie, że nie zdążyli jej obejrzeć.

Drugą wystawą czasową trwającą nadal w okresie sprawozdawczym i cieszącą się nie słabnącym zainteresowaniem zwłaszcza młodzieży szkolnej była ekspozycja pt. „Biskupin — osiedle prasłowiańskie sprzed 2500 lat”. Odkrycia w Biskupinie znane ze słyszenia i literatury szerokiemu ogółowi społeczeństwa polskiego i nie tylko polskiego, ze względu na swoją wagę i znaczenie dla poznania najdawniejszych dziejów przodków Słowian budzą stale zainteresowanie także wśród społeczeństwa Wybrzeża, tak że czas trwania tej wystawy postanowiono przedłużyć. Udało się to przeprowadzić dzięki przychylnemu stanowisku Dyrekcji Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie. Tak więc grupy młodzieży szkolnej i indywidualni zwiedzający mieli okazję nadal oglądać w naszym Muzeum oryginalne zabytki kultury łużyckiej odkryte w Biskupinie i fotogramy dotyczące odkryć biskupińskich. O wyglądzie osiedla obronnego w Biskupinie informował duży model grodu — niestety systematycznie niszczonego przez zwiedzających.

Okazji do szerszego poznania kultury Prasłowian dostarczyła zwiedzającym następna z kolei wystawa czasowa pt. „Prasłowiańskie grody na pograniczu Wielkopolski i Kujaw”, zorganizowana przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku, udostępniająca materiały pochodzące ze zbiorów Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, Muzeum Miejskiego w Toruniu i Muzeum Archeologicznego w Poznaniu. W ekspozycji tej przedstawiono rozwój grodów prasłowiańskich kultury łużyckiej z uwzględnieniem materiałów z Sobiejuch, Biskupina i Izdebną w pow. żnińskim, Jankowa i Ostrowitego Trzemeszeńskiego w pow. mogileńskim, Smuszewa w pow. wągrowieckim, Kruszewicy w pow. inowrocławskim

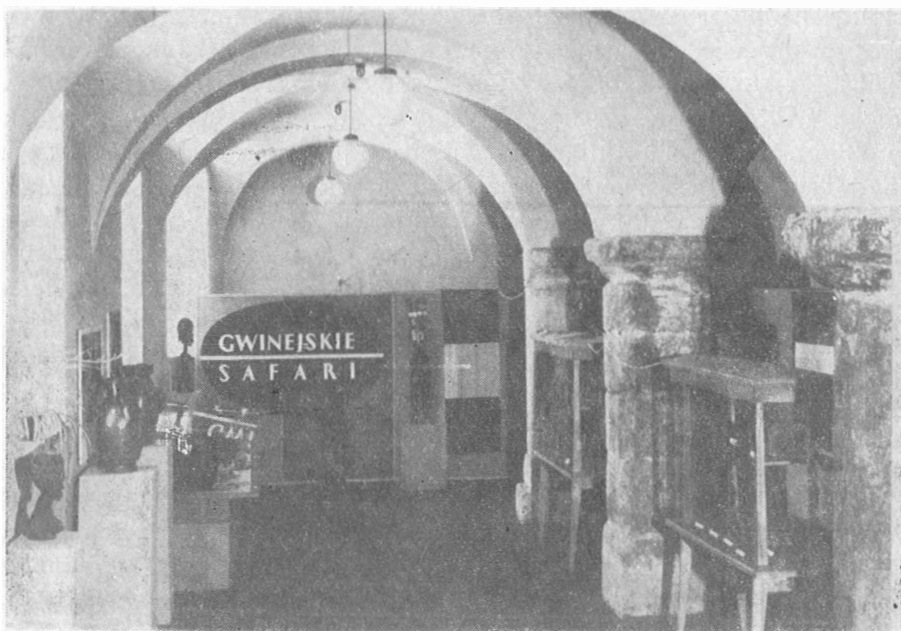
i Kamieńca w pow. toruńskim. Na wystawie oprócz oryginalnych zabytków wykorzystano fotogramy, modele, mapy i rysunki. Zwiedzający mieli możliwość zapoznać się z poziomem rozwoju ludności kultury łużyckiej zamieszkującej te grody — jej budownictwem, sztuką fortyfikacyjną, gospodarką rolną i hodowlaną, stanowiącymi podstawę jej bytu, oraz z poszczególnymi gałęziami wytwórczości, takimi jak kowalstwo, odlewnictwo, garncarstwo, tkactwo, a także ze światem wierzeń religijnych.

Przy okazji prezentowania wyników badań w osiedlu obronnym w Kamieńcu wypuklono rezultaty niszczących najazdów plemion scytyjskich, które dokonując łupieżczych rajdów na teren Europy środkowej około 500 r.p.n.e. doprowadziły do zniszczenia bądź całkowitej zagłady licznych osiedli ludności kultury łużyckiej na terenie ówczesnej Polski. Pociągnęło to za sobą wyraźny upadek gospodarczy plemion tej kultury.

Obok wspomnianych wyżej własnych wystaw czasowych Muzeum Archeologiczne w Gdańsku eksponowało wystawy wypożyczone z zewnątrz. Z Muzeum Narodowego w Krakowie otrzymano wystawę pt. „Broń Bliskiego Wschodu” z militariami perskimi i tureckimi z XVI—XIX w., na które składały się zabytki w rodzaju efektownych szyszaków, tarcze, napierśniki oraz słynne szable ze stali damasceńskiej, odznaczające się dużą dekoracyjnością. Militaria uzupełniały oryginalne, zabytkowe tkaniny perskie.

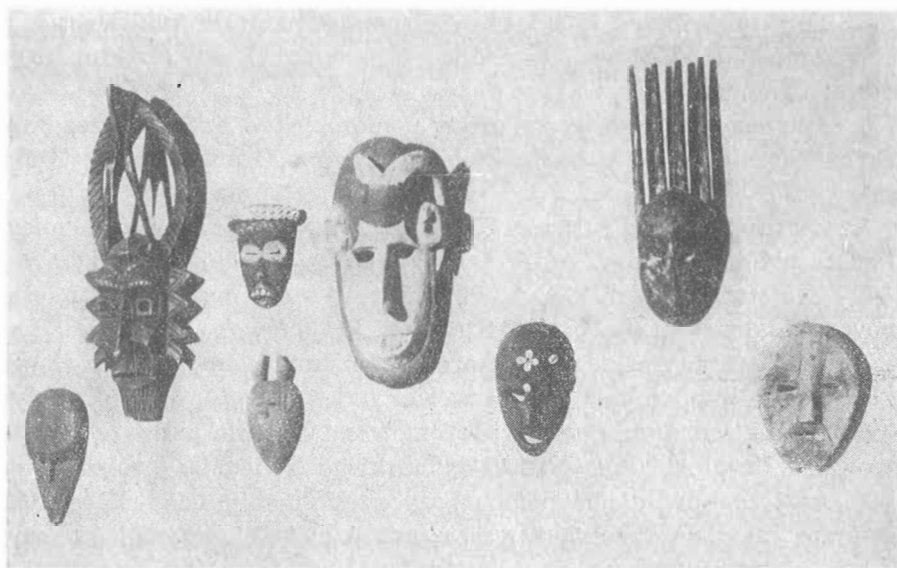
Druga z wystaw okresowo goszczących w salach Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, była zorganizowana przez Muzeum Archeologiczne we Wrocławiu i nosiła tytuł „Z pradziejów narodów Związku Radzieckiego”. Ukazała ona bogaty dorobek archeologii radzieckiej uzyskany po 1917 r., pozwalający na przedstawienie odległej przeszłości poszczególnych republik i kultur, poczynając od epoki kamienia po dzieje Rusi Kijowskiej. Do szczególnie bogatych znalezisk należą między innymi osada paleolityczna łowców mamutów w Bureti na Syberii oraz neolityczne zabytki kultury trypolskiej na Ukrainie. Wiele miejsca na wystawie poświęcono kulturze Scytów, między innymi zabytkom z kurhanów zbadaanych w Pazyryku na Ałtaju oraz wczesnośredniowiecznej (IX—XIII w.) kulturze Rusi Kijowskiej, ilustrując odkrycia z Nowogrodu Wielkiego, Kijowa i innych stanowisk.

Z Muzeum Pomorza Zachodniego w Szczecinie pozyskano interesującą wystawę pt. „Gwinejskie safari”, stanowiącą podsumowanie wyników polsko-gwinejskich badań archeologicznych w latach 1967—1968. Składały się na nią zabytki archeologiczne, eksponaty etnograficzne oraz dokumentacja fotograficzna. Dzięki zastosowaniu eksperymentalnej metody, zmierzającej do przedstawienia jednocześnie obszaru współczesnej kultury oraz odległej przeszłości, widzowie mieli możliwość zapoznania się z kulturą Afryki zachodniej ostatniego tysiąca lat. Kulturę duchową

Ryc. 1. Widok sali kolumnowej z ekspozycją pt. „Gwinejskie safari”

Fig. 1. View of the column room with „Guinean Safari” exhibition

Ryc. 2. Kolekcja masek obrzędowych na wystawie pt. „Gwinejskie safari”

Fig. 2. Collection of ritual maska in the „Guinean Safari” exhibition

współczesną ilustrowały maski obrzędowe i taneczne oraz bogaty wybór rzeźby w drzewie, w następnej kolejności pokazano produkcję ceramiki, wyroby metalowe oraz bogaty zestaw zabytków z zakresu gospodarstwa domowego i gospodarki rolnej. Wystawę zamykała bogata kolekcja kamiennych figurek z Gwinei i Liberii, pochodzących z grobów. Ekspozycja ta była tym ciekawsza, że wiele zabytków wchodzących w jej skład przywieziono kilkanaście dni przed jej otwarciem i były one po raz pierwszy w Polsce udostępnione społeczeństwu. Wystawy tego charakteru powinny być eksponowane częściej, gdy stanowią one uzupełnienie archeologii w wielu przejawach kultury.

Wszystkie wystawy czynne w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku w 1969 r. zwiedziły ogółem 26 323 osoby.

Wystawy oświatowe. Poza wystawami stałymi i czasowymi Muzeum Archeologiczne w Gdańsku opracowało 8 małych wystaw oświatowych przeznaczonych dla szkół, klubów „Ruchu” oraz domów kultury Trójmiasta i województwa gdańskiego. Na wystawy te składały się zestawy powiększeń fotograficznych, krótkie wprowadzające teksty i zabytki oryginalne. Były to następujące wystawy:

1. „Budownictwo w pradziejach Polski” — czynna przez jeden miesiąc w Kościerzynie,
2. „Gniezno — pierwsza stolica Polski” — eksponowana przez 3 miesiące w Gdyni.
3. „Biskupin sprzed 2500 lat” — eksponowana przez 3 miesiące w powiecie gdańskim (Łęgowo, Pszczółki, Sobowidz) i kościerskim (Nowa Karczma, Trzepowo).
4. „Wczesnośredniowieczne grody pomorskie” — czynna przez 3 miesiące na terenie powiatu kartuskiego (Chmielno, Kartuzy) i w Kościerzynie.
5. „Z pradziejów Pruszcza Gdańskiego” — czynna przez miesiąc w Pruszczu Gdańskim.
6. „Najstarszy Gdańsk z X—XVIII w.” — czynna przez 3 miesiące w powiecie gdańskim (Sobowidz, Straszyn, Wojanowo).
7. „Importy rzymskie na Pomorzu Gdańskim” — otwarta w Chmielnie i Żukowie w pow. kartuskim i w Kościerzynie.

Powyższe wystawki chętnie przyjmowane głównie przez szkoły podstawowe i licealne województwa gdańskiego zwiedziło ogółem blisko 10 000 osób. Stanowiły one pomoc przy uzupełnianiu wiadomości nabytych przez młodzież szkolną w czasie nauki historii ojczyzny, pozwoliły na bezpośrednie zetknięcie się — niekiedy po raz pierwszy — z oryginalnymi zabytkami pochodzącymi z terenu Pomorza Gdańskiego. Dzięki temu rozbudzały większe zainteresowanie historią regionu, patriotyzm oraz

Ryc. 3. Wystawa objazdowa pt. „Z pradziejów narodów Związku Radzieckiego”

Fig. 3. Travelling exhibition „The Pre-history of the Soviet Union”

świadomość potrzeby ochrony zabytków archeologicznych. Podobny cel przyświecał Muzeum, gdy wspólnie z Oddziałem Gdańskim Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Domem Książki w Gdańsku zorganizowało w oknach wystawowych księgarń w Gdańsku (ul. Garncarska) i Gdańsku-Wrzeszczu (ul. Miszewskiego) ekspozycję o tematyce archeologicznej z oryginalnymi zabytkami i ilustracjami.

b) Akcja odczytowa

Akcja odczytowa była prowadzona przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku zarówno w Trójmieście, jak i na terenie województwa. W ciągu okresu sprawozdawczego pracownicy działu naukowo-oświatowego razem z pozostałymi archeologami zatrudnionymi w Muzeum wygłosili ogółem 186 odczytów i pogadanek w klubach „Ruchu”, bibliotekach, szkołach podstawowych i licealnych, domach kultury oraz w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku, wykorzystując w czasie prelekcji przeźroczka, fotografie, zabytki oryginalne i filmy oświatowe. Wykładów tych wysłuchało łącznie 6205 słuchaczy. Ponadto w czasie prowadzenia badań wykopaliskowych poszczególni kierownicy badań prowadzili dla miejscowej ludności pogadanki polowe, informując o charakterze i ważności odkryć dla poznania najdawniejszych dziejów regionu oraz propagując hasła konieczności ochrony zabytków archeologicznych. Oprowadzono też większość grup zwiedzających wystawy Muzeum.

Popularyzację archeologii szerzono też drogą licznych komunikatów prasowych, których ukazało się w ciągu roku kilkadziesiąt na temat organizowanych w Muzeum wystaw, wyników badań polowych i podejmowanych w Muzeum prac naukowych. Współpracowano także z Telewizją Polską i Polskim Radiem.

c) „Tydzień Archeologii 1969”

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku wspólnie z Oddziałem Gdańskim Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Komisją Archeologiczną Wydziału I Gdańskiego Towarzystwa Naukowego zorganizowało — wzorem lat ubiegłych — w okresie 6—12 X 1969 r. „Tydzień Archeologii 1969”, na który złożyło się 6 odczytów popularnonaukowych i wycieczka po stanowiskach archeologicznych województwa gdańskiego. We wspomnianym „Tygodniu” odczyty wygłosili:

1. Dr Władysław Filipowiak: „Z badań nad przeszłością stolicy królestwa Mali”;
2. Mgr Barbara Wiącek: „Mikroregionalne badania archeologiczne w Luzinie w pow. wejherowskim”;
3. Dr Aleksandra Krzyżanowska: „Z dziejów numizmatyki greckiej”;
4. Mgr Aleksandra Szymańska: „25-lecie badań archeologicznych na Pomorzu Gdańskim”;
5. Dr Aleksander Szolc: „Wybrane zagadnienia z dziejów numizmatyki gdańskiej”;
6. Mgr Mirosław Pietrzak: „Cmentarzysko kultury wenedzkiej w Pruszczu Gdańskim z I w. p.n.e. — III w.n.e.”.

Wszystkie odczyty ilustrowane były przeźroczami, zdjęciami, oryginalnymi zabytkami oraz filmami oświatowymi. Ponadto uczestnicy „Tygodnia Archeologii 1969” byli oprowadzani po wystawach czasowych Muzeum Archeologicznego w Gdańsku. Odczyty cieszyły się znacznym zainteresowaniem społeczeństwa, wysłuchało ich bowiem ponad 500 osób. Ponadto na zakończenie wspomnianej imprezy odbyła się wycieczka mikrobusami na trasie Gdańsk—Sopot—Kartuzy—Węsiory—Uniradze—Będomin—Gdańsk. Umożliwiła ona zapoznanie się z grodziskami w Sopocie oraz z cmentarzyskami kurhanowymi w Węsiorach i Uniradach w pow. kartuskim, a także z izbą regionalną w Będominie, poświęconą twórcy hymnu państwowego — Józefowi Wybickiemu. Zainteresowanie tą wycieczką było ogromne; niestety, wobec ograniczonych możliwości transportowych Muzeum Archeologicznego w Gdańsku (mimo pomocy Muzeum „Stutthof” w Sztutowie i Muzeum Pomorskiego) nie wszyscy chętni mogli wziąć w niej udział.

W czasie trwania „Tygodnia Archeologii 1969” zorganizowano

w dwóch księgarniach na terenie Trójmiasta wystawki archeologiczne zabytków, fotografii i wydawnictw archeologicznych.

d) „Jantarowe wici”

„Jantarowe wici” to impreza doroczna dla młodzieży szkolnej organizowana przez ZBoWiD, Kuratorium, ZHP, przy współudziale muzeów i Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Archeologicznego. W 1969 r. przed rozpoczęciem rejsu opracowano konkursowe ankiety, między innymi archeologiczne, dotyczące najważniejszych odkryć archeologicznych w regionie Pomorza i Morza Śródziemnego. Warunkiem udziału w rejsie było oddanie wypełnionej ankiety. Na imprezę składał się objazd po historycznych miejscowościach Pomorza Gdańskiego oraz rejs statkiem „Mazowsze” do Kłajpedy, gdzie spotkano się z miejscową młodzieżą szkolną. W drodze powrotnej nastąpiło rozstrzygnięcie konkursu i wytypowanie najlepszych odpowiedzi, których autorzy zostali nagrodzeni książkami. W ostatniej fazie podróży zwiedzono Westerplatte i Hel. W 1969 r. w imprezie „Jantarowe wici” brała udział z ramienia Muzeum Archeologicznego w Gdańsku — mgr Barbara Wiącek.

3. Działalność poszczególnych pracowni Muzeum

Inwentaryzacja zabytków prowadzona była przez dyrektora Muzeum dr Leona Jana Łukę na bieżąco. Do księgi inwentarzowej wpisano w ciągu 1969 r. 73 pozycje. Zabytki, które wpłynęły w ciągu 1969 r. pochodziły w większości z własnych badań wykopaliskowych (ratowniczych i systematycznych).

Pracownia katalogowa i archiwum prowadzone były przez mgr Aleksandrę Szymańską i mgr Elżbietę Choińską. Kontynuowano opracowanie kart katalogowych, których w ciągu 1969 r. wykonano 605.

Wszystkie informacje o własnych badaniach terenowych oraz pochodzące ze zgłoszeń o przypadkowych odkryciach nadsyłanych przez osoby prywatne czy instytucje państwowe były odnotowywane na specjalnych drukach przechowywanych następnie w archiwalnych teczkach zawierających dane dotyczące poszczególnych miejscowości i stanowisk. Dane te były systematycznie uzupełniane informacjami uzyskiwanymi drogą badań terenowych, z literatury oraz wywiadów przeprowadzanych w terenie. Archiwum przejęło także komplety dokumentacji stanowisk badanych w 1969 r.

Pracownia fotograficzna prowadzona była przez mgr. Alfonsa Kleję, który w 1969 r. uzyskał stopień magistra historii w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku.

Pracownia fotograficzna wykonywała wszystkie bieżące prace fotograficzne związane z działalnością Muzeum. Wykonano ponad 2 tysiące negatywów o tematyce związanej z badaniami terenowymi, ekspozycjami i opracowaniami naukowymi. Wykonywano fotografie do katalogów archiwum i publikacji. Album fotograficzny wglądówek osiągnął stan 5500 sztuk. Ponadto pracownia fotograficzna przygotowała powiększenia do wystaw czasowych organizowanych przez Muzeum, na przykład do wystawy pt. „Prasłowiańskie grody na pograniczu Wielkopolski i Kujaw”, a także do licznych wystaw oświatowych. Celom naukowo-oświatowym służą wykonane w okresie sprawozdawczym czarno-białe i kolorowe przeźrocza w liczbie 1200 sztuk.

Pracownia graficzna prowadzona była przez mgr. Elżbietę Erzepki, która wykonywała w okresie sprawozdawczym różnego rodzaju prace związane z działalnością Muzeum. W związku z organizowanymi w 1969 r. ekspozycjami opracowano projekty oraz wykonano oprawę plastyczną wystaw czasowych: „Grody prasłowiańskie na pograniczu Wielkopolski i Kujaw”, „Gwinejskie safari” i „Nowe nabytki Muzeum Archeologicznego w Gdańsku w 1969 r.”. Przygotowano szereg plansz i napisów do wystaw oświatowych: „Gniezno — pierwsza stolica Piastów”, „Pradzieje Pruszcza Gdańskiego i jego okolicy”. Odnowiono wystawę objazdową poświęconą ochronie zabytków. Wykonano kilka plansz reklamowych dotyczących wystaw czasowych. Inne formy działalności pracowni graficznej to: projekt graficzny składanki-informatora o Muzeum Archeologicznym w Gdańsku, rysunki do celów publikacyjnych, między innymi materiałów pochodzących z cmentarzyska rzymskiego w Gołębiewie Wielkim, pow. Gdańsk, cmentarzyska kultury wschodniopomorskiej w Pręgowie, pow. Gdańsk, oraz ilustracje do pracy L.J. Łuki *Obrządek pogrzebowy u plemion kultury wschodniopomorskiej na Pomorzu Gdańskim*, która ukazała się w tomie 3 „Pomorania Antiqua”. Ponadto przerysowano połowę dokumentację z badań cmentarzysk kultury wschodniopomorskiej w Wysinie w pow. kościerskim, wykonywano mapki sytuacyjne dla kart stanowisk, a także napisy na teczkach archiwalnych.

Pracownia konserwacji ceramiki. Pracownicy: starszy laborant Franciszek Kilimon i laborant Renata Wyka zrekonstruowali w ciągu 1969 r. 75 całych naczyń, 77 większych fragmentów i 66 mniejszych. W sumie wylepiono ceramikę pochodzącą z 16 stanowisk archeologicznych województwa gdańskiego.

Biblioteka. W okresie sprawozdawczym pracownicy biblioteki mgr Alicja Łuka i mgr Anna Wapińska prowadziły działalność w zakresie gromadzenia i udostępniania księgozbioru, opracowywania na bieżąco nowych nabytków i zbiorów uzyskanych w latach poprzednich drogą wymiany z pokrewnymi instytucjami bądź w postaci darów oraz porządkowania tych zbiorów i ich dokumentacji biblioteczej. Stan posiadania biblioteki na dzień 31 XII 1969 r. wynosił 6118 tomów.

Gromadzenie zbiorów odbywało się drogą zakupów i prenumeraty oraz drogą wymiany. Drogą zakupów i prenumeraty wpłynęło do biblioteki 389 pozycji inwentarzowych, w tym 284 druki zwarte i 105 wydawnictw ciągłych. Dużą pomocą w zakupach były prenumerowane przez bibliotekę „Zapowiedzi wydawnicze”, „Przewodnik bibliograficzny” oraz systematycznie otrzymywane za pośrednictwem ORWN PAN „Wiadomości ORWN PAN”, „Nova Selecta” i „Novyje knigi”. Sporo tytułów wydawnictw zagranicznych zakupiono na Międzynarodowych Targach Książki w Warszawie, dokąd były delegowane obie pracownice biblioteki. Niestety zakupy wydawnictw zagranicznych dotyczą prawie wyłącznie publikacji krajów demokracji ludowej, ponieważ Muzeum Archeologiczne w Gdańsku nie dysponuje przydziałem dewiz na zakup książek. Jeżeli chodzi o zakupy, to oprócz skrupulatnego dokonywania zakupów bieżącej produkcji wydawniczej, dotyczącej tematyki związanej z profilem biblioteki Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, kładziono nacisk na uzupełnienie wydawnictw niekompletnych. Udało się całkowicie lub prawie całkowicie uzupełnić 15 tytułów wydawnictw krajowych i zagranicznych drogą zakupów dokonywanych w antykwariatach w różnych miastach. Dużą rolę w gromadzeniu księgozbioru odegrała też wymiana. Jeśli zważyć na brak dewiz na zakup książek wydawanych w krajach strefy dolarowej, wymiana publikacji z instytucjami reprezentującymi te kraje stanowi ważne źródło nabytku nieraz bardzo cennych i drogich publikacji. Wymianę prowadzono z 124 instytucjami — 62 krajowymi i 62 zagranicznymi. W ciągu okresu sprawozdawczego udało się nawiązać 17 nowych kontaktów wymiennych, w tym 8 z instytucjami krajowymi i 9 z zagranicznymi. W ramach wymiany biblioteka Muzeum Archeologicznego w Gdańsku wysłała 93 tomy (73 egz. „Gdańska Wczesnośredniowiecznego” t. 1—7, i 20 egz. „Pomorania Antiqua”, t. 1—2), otrzymując w zamian 196 pozycji, w tym 73 monografie i 123 tomy wydawnictw ciągłych. W okresie sprawozdawczym z księgozbioru korzystały 104 osoby, wypożyczając ogółem 475 książek i korzystając na miejscu ze 188 wydawnictw.

Dokumentacja biblioteczna: prowadzono na bieżąco księgę inwentarzową wydawnictw zwartych i wydawnictw ciągłych. Dokonano także do nich wpisu części zbiorów nabytych przez bibliotekę w latach poprzed-

nich. W sumie wpisano do ksiąg inwentarzowych 763 pozycje, w tym 436 monografii i 327 tomów wydawnictw ciągłych. Dla książek z wpływów bieżących i w ramach porządkowania i uzupełniania katalogu alfabetycznego wykonano 1321 kart katalogowych. Prowadzono kartoteki kart akcesyjnych czasopism i wydawnictw ciągłych, wydawnictw wysyłanych w ramach wymiany i potwierdzeń otrzymania wydawnictw wysyłanych na wymianę. Systematycznie opracowywano dla Biblioteki Narodowej kartki bibliograficzne zagranicznych wydawnictw otrzymywanych przez bibliotekę Muzeum.

Wystawy: staraniem pracowników biblioteki zorganizowano 2 wystawy eksponowane w holu Muzeum Archeologicznego w Gdańsku: wystawę wydawnictw archeologicznych dotyczących regionu Pomorza i wystawę radzieckich wydawnictw archeologicznych. Ponadto w pomieszczeniu biblioteki robiono systematycznie wystawy nowości. Było ich 17.

Konserwacja księgozbioru i zakupy sprzętu bibliotecznego: w ciągu 1969 r. oprawiono 171 tomów. Zakupiono 2 duże regały na książki, szafkę metalową na kartoteki i także skrzynki na odbitki. Pracownicy biblioteki brali udział w Ogólnopolskim Walnym Zjeździe PTA w Augustowie, konferencji poświęconej problematyce ochrony zabytków w Poznaniu oraz ogólnopolskiej sprawozdawczej konferencji archeologicznej w Warszawie.

4. Prace terenowe

W okresie sprawozdawczym znacznie wzrosły zadania Muzeum Archeologicznego w Gdańsku w zakresie badań terenowych, szczególnie badań ratowniczych, a to w związku z tym, że Muzeum decyzją ministra kultury i sztuki przejęło uprawnienia i obowiązki konserwatora wojewódzkiego związane z ochroną zabytków archeologicznych. Osobą odpowiedzialną za ten dział pracy Muzeum był w okresie sprawozdawczym mgr Jerzy Szwed. Ogółem przebadano systematycznie 5 stanowisk, na 5 stanowiskach przeprowadzono jedno- lub kilkudniowe badania ratownicze i ratowniczo rozwinięte oraz zbadano powierzchniowo 35 stanowisk na obszarze województwa gdańskiego.

Wśród stanowisk zbadanych systematycznie na uwagę zasługują: Juszkowo, pow. Gdańsk (znane dotąd w literaturze pod nazwą Będzieszyn) — osada otwarta z przełomu epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, na której terenie pierwsze systematyczne badania zapoczątkowano w 1963 r. W 1969 r. mgr Janusz Podgórski z ramienia Muzeum Archeologicznego w Gdańsku przebadał 4 ary, na których odkryto 21 jam i 4 paleniska, oznaczone kolejnymi numerami 80—99. Wśród jam dają się wyróżnić mniejsze obiekty o rozmiarach około 1 m średnicy oraz

Ryc. 4. Juszkowo, pow. Gdańsk. Przekrój pionowy jamy nr 81 odkrytej na terenie osady z przełomu epoki brązu i żelaza

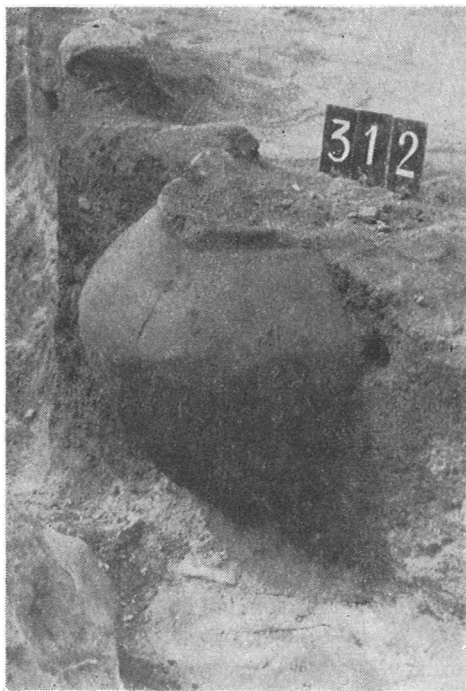
Fig. 4. Juszkowo, Gdańsk district. Vertical section of cave No. 81 discovered in a settlement from the turn of the Bronze and Iron Ages

duże jamy o długości około 2,5 m i szerokości około 1,5 m. Na ich inwentarz składała się ceramika, niszczące formy odlewnicze, kości zwierzęce, bryłki brązu, żużle, bryłki gliny z przylepionymi warstewkami brązu, gotowe wyroby brązowe, półfabrykaty i surowiec bursztynowy oraz nieliczne wyroby kościane. Osada z Juszkowa zasługuje na pełne zbadanie z uwagi na to, że jest to pierwsza odkryta po drugiej wojnie światowej osada datowana na przełom epoki brązu i wczesnej epoki żelaza. Materiał archeologiczny pochodzący z tego stanowiska jest ogromnie ciekawy zarówno ze względu na swą różnorodność, liczebność, jak i fakt, że występują w nim przedmioty zaliczane do zespołów kultury łużyckiej (formy ceramiki, fragmenty naszyjników brązowych) oraz stanowiące typowy inwentarz znalezisk kultury pomorskiej (ceramika). Znalezienie na jej terenie ponad 600 fragmentów niszczących form odlewniczych, służących przede wszystkim do wyrobu ozdób (naszyjników, bransolet), broni (grotów, oszczepów), oraz sztab surowca pozwala na zlokalizowanie w tym miejscu większej pracowni odlewniczej, czynnej na przełomie epoki brązu i żelaza, zaopatrującej w wyroby brązowe bliższe i — być może — dalsze okolice. Odkryta w Juszkowie ceramika stanowi jeszcze jedno potwier-

dzenie słuszności poglądów tych badaczy, którzy podkreślali daleko idące podobieństwo ceramiki kultury łużyckiej i kultury wschodniopomorskiej (J. Kostrzewski, J. Antoniewicz, L.J. Łuka). Na baczność uwagę zasługują też wyniki badań archeologicznych materiału kostnego zwierzęcego z Juszkowa, uzyskane przez prof. dr. M. Sobocińskiego z Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu na podstawie przebadania 1133 kości. Wstępną analizę archeologiczną wspomnianych badań archeologicznych przeprowadził L.J. Łuka w niniejszym tomie „Pomorania Antiqua”.

Pruszcz Gdański, pow. Gdańsk — cmentarzysko ciałopalne i szkieletowe z okresu późnolateńskiego i okresu wpływów rzymskich, na którym kontynuowano badania z lat poprzednich. Kustosze Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, mgr Mirosław Pietrzak, kierujący z ramienia Muzeum badaniami, przebadł w 1969 r. 5,5 ara odkrywając 100 grobów

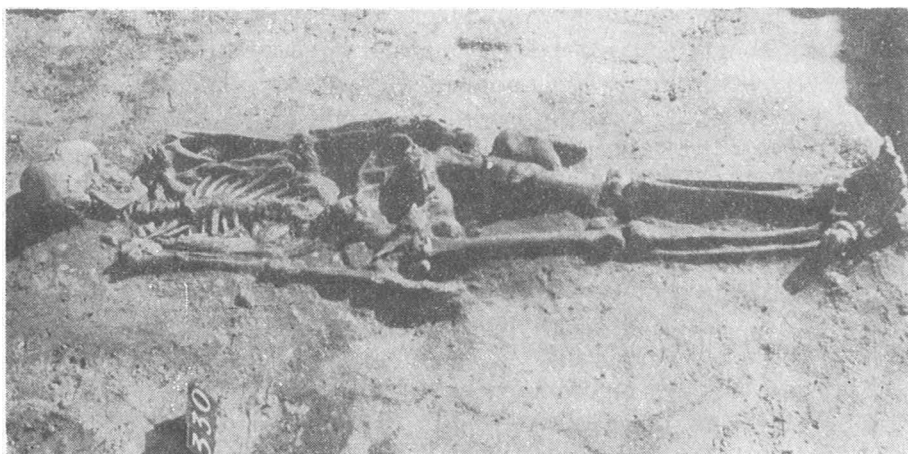
(kolejne numery: 255—354), w tym 60 grobów ciałopalnych, 31 szkieletowych oraz 9 jam o nie ustalonej dokładnie funkcji. W grupie grobów ciałopalnych szczególnie bogatym wyposażeniem w broń wyróżniały się groby obsypane resztkami stosu. W jednym wypadku stwierdzono pochówek szkieletowy, któremu towarzyszył popielnicowy grób ciałopalny. Przy grobach szkieletowych zaobserwowano w szeregu wypadków ślady po kłodach drewnianych, w których spoczywali zmarli. W trakcie badań

Ryc. 5. Pruszcz Gdański. Grób ciałopalny (nr 312) na cmentarzysku grupy oksywiejskiej kultury wenedzkiej

Fig. 5. Pruszcz Gdański. Crematory grave (No. 312) in a cemetery of the Wenedian Culture Oksywie Group

zaobserwowano też ślady po dokonanych rabunku jeszcze w czasach starożytnych, co było powodem jedynie fragmentarycznego ich zachowania. Badania w Pruszczu Gdańskim pozwalają na pełniejsze poznanie kultury duchowej i materialnej ludności zamieszkującej Pomorze Gdańskie od I w. p.n.e. do III w.n.e. Większość bowiem dotąd zbadanych cmentarzysk z tego czasu na Pomorzu Gdańskim albo nie była przebadana systematycznie, na przykład olbrzymie, liczące około 2000 grobów cmen-

Ryc. 6. Pruszcz Gdański. Grób szkieletowy (nr 330) na cmentarzysku grupy oksywiejskiej kultury wenedzkiej

Fig. 6. Pruszcz Gdański. Skeleton grave (No. 330) in a cemetery of the Wenedian Culture Oksywie Group

tarzysko w Bystrzcu w pow. kwidzyńskim, czy posiadające w przybliżeniu około 1000 grobów cmentarzysko w Malborku-Wielbarku, albo też nie została w całości lub nawet w części opublikowana. Odnosi się to do wspomnianych już cmentarzysk z prawego dolnego Powiśla, jak również do metodycznie zbadanych w Lubowidzu w pow. lęborskim, w Gdyni-Oksywiu i in. Obserwacje poczynione na cmentarzysku w Pruszczu Gdańskim w połączeniu z rozkopanym wcześniej przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku cmentarzyskiem w Rumi w pow. wejherowskim oraz zbadanymi przez Zakład Archeologii Polski Uniwersytetu Łódzkiego cmentarzyskami w Odrach w pow. chojnickim i Węsiarach w pow. kartuskim stanowić będą podstawę do wyciągnięcia poprawnych wniosków w zakresie ustalenia dokładnej chronologii poszczególnych form pochówków i ich ewolucji, prześledzenia rozwoju poszczególnych gałęzi wytwórczości na naszym terenie, zwłaszcza garncarstwa, kowalstwa, odlewnictwa i obróbki bursztynu, określenia roli Pomorza w wymianie dalekosiężnej z imperium rzymskim, roli kontaktów ze Skandynawią oraz określenia roli powiązań Pomorza z resztą ziem polskich. Badania w Pruszczu Gdańskim będą kontynuowane w latach następnych.

W ramach akcji systematycznych badań grodzisk wczesnośredniowiecznych Pomorza Gdańskiego zaplanowanych na lata 1966—1982, mających na celu sondażowe przebadanie wszystkich grodzisk wymienionych w dotychczasowej literaturze przedmiotu oraz znanych z prac weryfikacyjnych w terenie, w okresie sprawozdawczym przebadano 3 obiekty:

grodzisko w Klasztorku w pow. kwidzyńskim, Będargowie w pow. wejherowskim oraz występujący jako grodzisko w starszej literaturze przedmiotu obiekt osadniczy w Borzechowie w pow. starogardzkim.

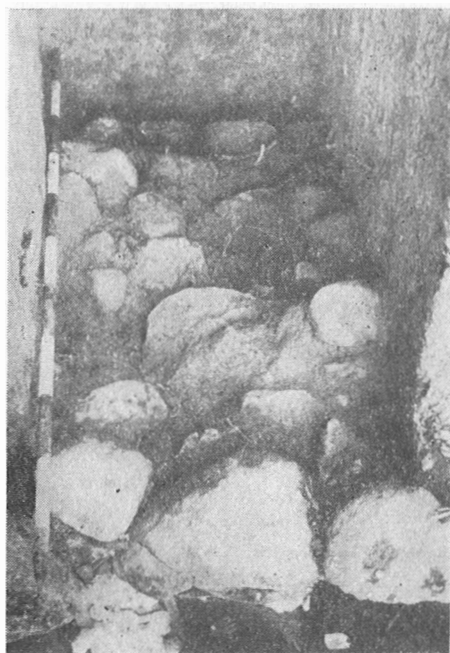
Klasztor ek, pow. Kwidzyn. W sezonie wykopaliskowym 1969 r. przeprowadzono w Klasztorku prace badawcze będące kontynuacją prac prowadzonych w poprzednich sezonach wykopaliskowych. Objęto nimi stanowisko I — wyspa „zachodnia”, stanowisko II — półwysp, oraz stanowisko III — wyspa „wschodnia”. Na wyspie „zachodniej” kontynuowano badania na terenie grodu z przełomu XIII/XIV w., założonego na miejscu osady z IX/X w., prawdopodobnie nieobronnej. Wewnątrz grodu odkryto jamę o rozmiarach $0,70 \times 0,80$ m, głębokości 2,30 m, pozbawioną zabytków, oraz czworokątną studnię ocembrowaną drewnem o bokach $1,1 \times 1,6$ m i głębokości sięgającej 7,5 m założoną przypuszczalnie w trakcie trwania osady otwartej i zasypaną w średniowieczu dla zniwelowania terenu przygotowanego pod budowę wału. W jej wnętrzu znaleziono ceramikę datowaną na przełom IX/X w. i kości zwierzęce. Natomiast

w warstwie kulturowej uchwyconej wewnątrz grodu zbudowanego w XII/XIV w. znaleziono ceramikę, kości zwierzęce i liczne gwoździe żelazne.

Na terenie półwyspu zbadano partię przyziemną budowli kamiennej zbudowanej z głazów łączonych zaprawą wapienną z domieszką gruzu ceglanego, usadowionej płytko w warstwie gliny, pochodzącej z przełomu XIII/XIV w.

Na wyspie „wschodniej” Jeziora Klasztor nego istniała osada otwarta, współczesna osadzie na wyspie „zachodniej”, i założony na jej miejscu gród średniowieczny z XIII/XIV w. Badaniami w Klasztorku kierowała mgr Elżbieta Choińska, adiunkt Muzeum.

Będargowo, pow. Wejherowo. Drugim grodziskiem przebadanym w sezonie wykopaliskowym 1969 r. w ramach długofalowej akcji weryfikacji grodzisk drogą badań sondazowych był gród położony w Będar-

Ryc. 7. Klasztor ek, pow. Kwidzyn. Zewnętrzne lico muru prezbiterium kościoła z XIV w.

Fig. 7. Klasztor ek, Kwidzyn. External face of presbytery wall of XIVth century church

gowie w pow. wejherowskim, ciekawy ze względu na swą dwuczłonową budowę. Badania prowadzone przez mgr Aleksandrę Szymańską, adiunkta Muzeum, potwierdziły ciągle osadnictwo na tym obiekcie od przełomu VIII/IX w. do połowy X w. Odkryto między innymi ślady ziemianki, jam osadniczych oraz dość liczną ceramikę. W trakcie badań stwierdzono też, że gród w Będargowie był początkowo jednoczłonowy i w miarę nasilania się osadnictwa został powiększony o człon nr II.

O ile badania w Klasztorcu i Będargowie potwierdziły istnienie tam grodów, to prace sondażowe na wyspie Jeziora Borzechowskiego w Borzechowie w pow. starogardzkim — podjęte wspólnie przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku (które delegowało do prowadzenia tych prac mgr. Jerzego Szveda, adiunkta Muzeum) z Katedrą Historii Starożytnej i Średniowiecznej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku, z której ramienia grupą badawczą studentów z Koła Historyków kierował doc. dr Stanisław Mielczarski — pozwoliły stwierdzić, że w miejscu tym nie należy lokalizować grodziska wczesnośredniowiecznego. Natomiast pod warstwą z wieków XV—XVI, po której zostały jeszcze resztki murów kamiennych, ceramika i kafle, stwierdzono istnienie na stosunkowo znacznej głębokości osady kultury wschodniopomorskiej, zachowanej jednak tylko fragmentarycznie. Dostarczyła ona ceramiki oraz ciężarka glinianego do sieci. Przy okazji badań w Borzechowie dokładnie zbadano najbliższe okolice jeziora, odkrywając szereg nowych stanowisk różnych kultur, między innymi cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich w Osowie Leśnym w pow. starogardzkim.

W ramach akcji weryfikacyjnej grodzisk przebadano stan zachowania szeregu grodzisk położonych w powiecie starogardzkim (Owidz, Radziejewo), kartuskim (Chmielno, Gołubie, Młynek, Stare Czaple), kwidzińskim (Podzamcze) i tczewskim (Ciepłe, grodziska I—IV. Siwiałka). Wyjaśniono też, że wzniesienie położone na północny zachód od Helu, oznaczone na mapie jako „Szwedzkie okopy”, nie zawiera żadnych śladów osadniczych starożytnych i wczesnośredniowiecznych. Chcielibyśmy na tym miejscu wyrazić słowa podziękowania dowództwu Marynarkę Wojennej na Helu za umożliwienie zbadania tego wzgórza. Ponadto przeprowadzono intensywne badania powierzchniowe na terenie Półwyspu Helskiego (dr. L. J. Łuka), z którego znane były dotąd zaledwie dwa stanowiska w Helu, odkryte jeszcze w końcu XIX w., oraz osada z I w. p.n.e. — I w.n.e., zbadana ratowniczo w latach 1958/1959 przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku, posadowiona na wcześniejszej osadzie ludności kultury wschodniopomorskiej z wczesnego i środkowego okresu lateńskiego. Dzięki tym poszukiwaniom powierzchniowym uzyskano materiały z nowych stanowisk odkrytych w Jastarni, Juracie i Władysławowie, datowane na epokę kamienia. Zbadano także znane już poprzednio sta-

nowiska z wczesnej epoki żelaza położone w Chłapowie, powyżej nasady Półwyspu Helskiego, i we Władysławowie. Materiały pozyskane w trakcie powyższych badań wzbogacają nasz stan wiedzy o osadnictwie starożytnym na Półwyspie Helskim. Również na terenie Mierzei Wiślanej przybyły dwa nowe punkty z epoki kamienia (Świbno, Jantar), które dostarczyły wyrobów krzemiennych, surowca bursztynowego i ceramiki neolitycznej grupy rzucewskiej kultury ceramiki sznurowej. Ciekawe wyniki dały też badania powierzchniowe w Opaleniu w pow. tczewskim, gdzie odkryto ślady kilku osad z okresu wpływów rzymskich i okresu wczesnośredniowiecznego.

Na podkreślenie zasługuje też zacieśniająca się z roku na rok współpraca społeczeństwa Wybrzeża z Muzeum Archeologicznym w Gdańsku w zakresie ochrony zabytków archeologicznych, wyrażająca się w nadsyłaniu informacji o nowych odkryciach oraz przekazywaniu do Muzeum przypadkowo odkrywanych zabytków. Szczególnie cenne informacje przekazał gospodarz Franciszek Jóskowski z Chmielonka w pow. kartuskim. Bliższe oględziny stanowiska w czasie rozkopywania grobu odkrytego w czasie orki pozwoliły stwierdzić, że cmentarzysko z wczesnego i środkowego okresu lateńskiego założone zostało na terenie osady o nie ustalonej dotąd chronologii. Dalsze informacje z terenu pozwoliły uratować inwentarz grobów skrzynkowych kultury wschodniopomorskiej w Chwaszczynie i Luzinie w pow. wejherowskim, Borzestowskiej Hucie i Przyjaźni w pow. kartuskim i in. W okresie sprawozdawczym wpłynęło też do Muzeum sporo darów od uczniów szkół podstawowych i licealnych (Potęgowo, pow. Wejherowo, Jasień, pow. Gdańsk, Osowo pow. Starogard Gd. i in.). W stałym kontakcie z Muzeum Archeologicznym w Gdańsku pozostawali członkowie Klubu Turystów Pieszych „Bąbelki” przy PTTK w Gdańsku — Wiktor Pawłowski i Gracjan Posadzki z Sopotu, którzy wzorem lat ubiegłych dostarczyli licznych informacji i wykonanych przez siebie planów i fotografii grodzisk oraz materiałów ceramicznych.

5. Pozostałe formy działalności

a) Opracowania naukowe

W okresie sprawozdawczym pracownicy naukowcy Muzeum publikowali następujące prace:

K u s z e w s k a Elżbieta

1. *Popularyzacja archeologii w czasie morskich wycieczek szkolnych*, [w:] *Materiały z Ogólnopolskiego Sympozjum Muzealnego*, Łódź 9—12

VI 1968 r., „Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi”, nr 16, s. 235—236.

2. Wyniki badań na grodzisku w Klasztorku, pow. Kwidzyn, „Sprawozdania Archeologiczne”, t. 20, s. 195—201.

Łuka Leon Jan

1. *Die Entstehung und Entwicklung der Ostpommersche Kultur der frühen Eisenzeit*, „Ethnographisch-Archäologische Zeitschrift”, Jr. 10, s. 449—466.
2. *Die Kontakte zwischen der Lausitzer und der ostpommerschen Kultur*, „Beiträge zur Lausitzer Kultur. Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege”, Beiheft 7, s. 121—130.
3. *Kontakty kultury wschodniopomorskiej z kulturą łżycką i bałtyjską*, [w:] *I Międzynarodowy Kongres Archeologii Słowiańskiej*, t. 2, s. 144—156.
4. *Osada z przełomu epoki brązu i żelaza w Będzieszynie*, pow. Gdańsk. *Sprawozdanie z badań 1963 r.*, „Sprawozdania Archeologiczne”, t. 20, s. 83—93 (współautor: Mirosław Pietrzak).
5. Recenzja: *Lachowicz Romualda, Lachowicz Franciszek, Cmentarzysko ciałopalne oraz ślady osadnictwa ludności kultury pomorskiej w Stawnicy*, pow. Złotów, „Materiały Zachodniopomorskie”, t. 11: 1965, s. 85—170, „Rocznik Gdański”, t. 27, 301—303.
6. *Wczesnośredniowieczny miecz żelazny z Wężyny*, pow. Elbląg, „Rocznik Elbląski”, t. 4, s. 1—8.
7. *W sprawie kształtowania się skupisk osadniczych u ujścia Wisły w okresach późnolateńskim i wpływów rzymskich*, „Rocznik Elbląski”, t. 4, s. 281—285.

Pietrzak Mirosław

1. *Osada z przełomu epoki brązu i żelaza w Będzieszynie*, pow. Gdańsk. *Sprawozdanie z badań w 1963 r.*, „Sprawozdania Archeologiczne”, t. 20, s. 83—93 (współautor: Leon Jan Łuka).

Szwed Jerzy

1. *Nowe materiały grupy rzucewskiej i kultury ceramiki sznurowej z Fromborka*, pow. Braniewo, „Rocznik Elbląski”, t. 4, s. 277—279.

Szymańska Aleksandra

1. *Wyniki badań przeprowadzonych w roku 1966 na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Skarszewach*, pow. Kościerzyna, „Sprawozdania Archeologiczne”, t. 20, s. 185—193.

Wiącek Barbara

1. *Sprawozdanie z badań osady z późnego okresu rzymskiego i grodziska wczesnośredniowiecznego na „Dębiej Górze” w Węgrach*, pow. Sztum, w 1966 roku, „Sprawozdania Archeologiczne”, t. 20, s. 313—318.

Ponadto pracownicy naukowcy Muzeum kierujący badaniami terenowymi na obszarze województwa gdańskiego opracowali komunikaty z własnych badań dla „Informatora Archeologicznego 1969” wydawanego przez Ministerstwo Kultury i Sztuki, Instytut Historii Kultury Materialnej PAN i Polskie Towarzystwo Archeologiczne.

b) Współpraca Muzeum Archeologicznego w Gdańsku
z innymi instytucjami

Realizując planowane na 1969 r. zadania, Muzeum kontynuowało współpracę z innymi muzeami. Zorganizowanie poprzednio omówionych wystaw było możliwe dzięki kontaktom z Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie, Muzeum Archeologicznym w Poznaniu, Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi, Muzeum Narodowym w Warszawie i Krakowie, Muzeum Zamkowym w Malborku i Muzeum Miejskim w Toruniu.

Wspólnie z Komisją Archeologiczną Wydziału I Gdańskiego Towarzystwa Naukowego organizowano seminaria dla gdańskiego środowiska archeologicznego, zapraszając do przedstawienia na nich tematów opracowanych przez autorów miejscowych i z innych miast. Często gośćmi na tych seminariach byli przedstawiciele innych środowisk naukowych Wybrzeża. Odczytową akcją oświatową mającą na celu spopularyzowanie wyników badań archeologicznych i uświadomienie społeczeństwa o konieczności opieki nad zabytkami archeologicznymi prowadzono współpracując w tym zakresie z Oddziałem Gdańskim Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Państwowym Przedsiębiorstwem „Ruch” w Gdańsku. Wzorem lat ubiegłych zorganizowano jesienią „Tydzień Archeologii 1969” wspólnie z Gdańskim Towarzystwem Naukowym i Oddziałem Gdańskim Polskiego Towarzystwa Archeologicznego.

Badania naukowe prowadzone były z udziałem specjalistów reprezentujących różne instytucje naukowe. Prof. dr Marian Sobociński z Wyższej Szkoły Rolniczej przeprowadził badania archeozoologiczne szczątków kostnych zwierzęcych pochodzących z osady kultury wschodniopomorskiej z Juszkowa, pow. Gdańsk, dr Melania Klichowska z Centralnego Laboratorium Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN opracowała szczątki botaniczne z cmentarzyska w Pruszczu Gdańskim. Doc. dr Judyta Rzeczycka-Gładykowska, antropolog Zakładu Anatomii Prawidłowej Akademii Medycznej w Gdańsku kontynuowała analizę antropologiczną przepalonych ludzkich szczątków kostnych pochodzących z ciałopalnych grobów kultury wschodniopomorskiej a także brała udział w badaniach wykopaliskowych przeprowadzonych na cmentarzysku z grobami ciałopalnymi i szkieletowymi w Pruszczu Gdańskim. W zakresie badań tere-

nowych kontynuowano wspólne badania z Muzeum Zamkowym w Malborku, którego pracownik, mgr Mieczysław Haftka, brał udział w pracach wykopaliskowych prowadzonych na grodzisku w Węgrach w pow. sztumskim. W sezonie wykopaliskowym 1969 r. nawiązano współpracę z Katedrą Historii Starożytnej i Średniowiecznej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku (obecnie Uniwersytetu Gdańskiego), przeprowadzając wspólne badania sondażowe i powierzchniowe w Borzechowie w pow. starogardzkim i jego okolicy. Z ramienia tej katedry w badaniach brał udział doc. dr Stanisław Mielczarski, który kierował grupą studentów należących do Koła Historycznego WSP.

c) Udział pracowników Muzeum w ogólnopolskich konferencjach

W 1969 r. pracownicy Muzeum brali udział w następujących konferencjach i zjazdach:

1. Ogólnopolska Archeologiczna Konferencja Sprawozdawcza w Warszawie 2—3 X (mgr mgr M. Pietrzak, J. Podgórski, A. Wapińska, B. Wiącek).
2. Sesja Naukowa związana z 50-leciem istnienia Katedry Archeologii Polski Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu 20—21 XI (mgr mgr J. Podgórski, J. Szwed, A. Szymańska).
3. Ogólnopolski Walny Zjazd Polskiego Towarzystwa Archeologicznego w Augustowie 23—26 V (mgr A. Łuka, dr L.J. Łuka, mgr A. Szymańska, mgr A. Wapińska).
4. Ogólnopolska Konferencja Konserwatorska w Poznaniu 13—15 V (mgr J. Szwed).

Ponadto mgr M. Pietrzak i mgr A. Szymańska zwiedzili wystawę pt. „Hallstatt” eksponowaną w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie.

d) Wyjazdy zagraniczne

Od 14 X 1969 do 5 I 1970 r. mgr E. Kuszewska, adiunkt Muzeum, przebywała w ramach urlopu w Austrii i we Włoszech, gdzie zapoznała się ze zbiorami muzealnymi.